

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΜ

κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθμ. 41867/98)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

12 Απριλίου 2001

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις. Ενδέχεται δε να τύχει βελτιώσεων, ως προς τη μορφή, πριν από τη δημοσίευσή της υπό την οριστική μορφή της.

Στην υπόθεση ΑΜ κατά της Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δεύτερο τμήμα) συγκροτήθηκε από τμήμα απαρτιζόμενο από τους εξής δικαστές:

A.B. ΒΑΚΑ, Πρόεδρος,

K.A. ΡΟΖΑΚΗ,

G. ΒΟΝΕΛΛΟ,

V. ΣΤΡΑΖΝΙΚΚΑ,

P. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,

M. ΦΙΣΧΒΑΧ,

A. ΚΟΒΛΕΡ,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, E. ΦΡΙΒΕΡΓΗ.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο, στις 15 Ιουνίου 2000 και 22 Μαρτίου 2001.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη με την υπ' αριθ. 41867/98 προσφυγή κατά της Ελλάδος, την οποία κατέθεσε ο Α Μ («ο προσφεύγων»), υπήκοος του εν λόγω Κράτους, ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων («η Επιτροπή»), στις 17 Ιουνίου 1998, δυνάμει του παλαιού άρθρου 25 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Θεσσαλονίκης Δ. Νικόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Β. Κυριαζόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και τη Β. Πελέκου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων ισχυριζόταν ειδικότερα ότι λόγω της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών αρχών και δικαστηρίων παραβιάστηκε το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως.

4. Η προσφυγή περιήλθε στο Δικαστήριο την 1^η Νοεμβρίου 1998, ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε ισχύ το υπ' αριθμ. 11 Πρωτόκολλο της Συμβάσεως (άρθρο 5 § 2 του υπ' αριθμ. 11 Πρωτοκόλλου).

5. Η προσφυγή ανετέθη στο Δεύτερο Τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Σε αυτό, το τμήμα το οποίο ανέλαβε να μελετήσει την υπόθεση (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

6. Με την από 15 Ιουνίου 2000 απόφαση, το Δικαστήριο έκανε εν μέρει δεκτή την προσφυγή.

7. Ο προσφεύγων κατέθεσε εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως, όχι όμως και η Κυβέρνηση (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

8. Στις 8 Οκτωβρίου 1984, ο προσφεύγων συνήψε μετά του Δημοσίου σύμβαση για την εκτέλεση δημοσίων έργων και ειδικότερα των εργασιών ανακαίνισης ενός διαδρόμου προσγειώσεως του στρατιωτικού αεροδρομίου Μίκρας Θεσσαλονίκης. Το κόστος των εργασιών έπρεπε να ανέλθει σε 63 449 216 δραχμές.

9. Οι εργασίες άρχισαν στις 10 Οκτωβρίου 1984 και ολοκληρώθηκαν στις 22 Νοεμβρίου 1984, 19 ημέρες πριν από τη λήξη της ταχθείσας στη σύμβαση προθεσμίας για την αποπεράτωση του έργου. Στις 8 Απριλίου 1985, η αρμόδια υπηρεσία κατήρτισε και ενέκρινε τον πρώτο συγκριτικό πίνακα και το πρώτο πρωτόκολλο που προσδιόριζαν την τιμή μονάδος των προς εκτέλεση υπολοίπων εργασιών, και, στις 3 Απριλίου 1986, η επιτροπή προσωρινής παραλαβής του έργου πρότεινε την οριστική παραλαβή του.

10. Στις 8 Ιουλίου 1986, ήτοι 15 μήνες μετά την κατάρτιση και την έγκριση του εν λόγω πίνακα και πρωτοκόλλου, ο Υπαρχηγός του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας διέγραψε από τον εν λόγω πίνακα και πρωτόκολλο όλες τις εργασίες οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί στη σύμβαση και τις οποίες ο προσφεύγων είχε πραγματοποιήσει κατ' εντολή της αρμοδίας υπηρεσίας του Δημοσίου, με αποτέλεσμα να αρνηθεί το Δημόσιο να καταβάλει στον προσφεύγοντα 5 534 443 δραχμές, ποσό το οποίο αντιστοιχούσε στις εργασίες οι οποίες είχαν διαγραφεί από τον ως άνω πίνακα.

11. Στις 29 Αυγούστου 1986, ο προσφεύγων εισήγαγε διοικητική προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργού Εθνικής Αμύνης και του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, με την οποία ζητούσε την ακύρωση της από 18 Ιουλίου 1986 αποφάσεως του Υπαρχηγού Αεροπορίας. Η διοικητική προσφυγή ήταν απαραίτητη προκειμένου ο προσφεύγων να δύναται στη συνέχεια να προσφύγει ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Εντούτοις, οι εν λόγω υπουργοί απέρριψαν σιωπηρώς την προσφυγή. Με την από 25 Φεβρουαρίου 1987 απόφαση, ο Υπαρχηγός Αεροπορίας απέρριψε και αυτός ρητά την προσφυγή του προσφεύγοντος.

12. Στις 16 Ιανουαρίου 1987, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης, ζητώντας να ακυρωθεί η ως άνω σιωπηρή απόρριψη. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 17 Ιουλίου 1987, ανεβλήθη για τις 24 Φεβρουαρίου 1988, οπότε και συζητήθηκε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Με την από 16 Μαρτίου 1988 απόφαση, το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι είναι αναρμόδιο και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

13. Στις 12 Μαΐου 1988, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών όρισε δικάσιμο για τις 12 Σεπτεμβρίου 1989. Με την από 22 Νοεμβρίου 1989 απόφαση, έκανε δεκτή την προσφυγή και έκρινε ότι το Δημόσιο όφειλε να καταβάλει στον προσφεύγοντα το αιτούμενο ποσό προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στο Δημόσιο στις 9 Φεβρουαρίου 1990.

14. Στις 7 Μαρτίου 1990, το Δημόσιο προσέφυγε κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

15. Με την από 7 Μαρτίου 1991 επιστολή του, ο προσφεύγων ζήτησε από τον πρόεδρο του αρμοδίου πενταμελούς τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας την κατά προτεραιότητα εκδίκαση της

υποθέσεώς του διότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε ήδη αποφανθεί κατά το παρελθόν επί παρομοίων θεμάτων. Ο πρόεδρος προσδιόρισε τότε τη δικάσιμο για τις 21 Οκτωβρίου 1991.

16. Εντούτοις, η συζήτηση ανεβλήθη αυτεπαγγέλτως από το Συμβούλιο της Επικρατείας επτά φορές: από τις 21 Οκτωβρίου 1991 για την 1^η Ιουνίου 1992, και στη συνέχεια για τις 22 Οκτωβρίου 1992, τις 22 Μαρτίου 1993, τις 18 Οκτωβρίου 1993, τις 9 Μαΐου 1994, τις 24 Οκτωβρίου 1994 και τις 16 Ιανουαρίου 1995. Κατ' αυτή την ημερομηνία, το τμήμα παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον επταμελούς συνθέσεως του τμήματος αυτού, όπου η συζήτηση ανεβλήθη ακόμα έξι φορές: από τις 16 Ιανουαρίου 1995 στις 15 Μαΐου 1995, και στη συνέχεια για τις 18 Σεπτεμβρίου 1995, τις 8 Ιανουαρίου 1996, την 1^η Απριλίου 1996, τις 7 Οκτωβρίου 1996 και τις 4 Νοεμβρίου 1996.

17. Με την από 8 Σεπτεμβρίου 1997 απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή του Δημοσίου.

18. Ο προσφεύγων έλαβε αντίγραφο της εν λόγω αποφάσεως στις 6 Φεβρουαρίου 1998, κοινοποίησε δε την απόφαση αυτή στο Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας στις 11 Φεβρουαρίου και στους Υπουργούς Οικονομικών και Εθνικής Αμύνης στις 13 Φεβρουαρίου.

19. Εντούτοις, επειδή η διοίκηση αμφέβαλλε ως προς την ημερομηνία από της οποίας έπρεπε να υπολογισθούν οι τόκοι οι οποίοι οφείλονταν με το επιδικασθέν από το Διοικητικό Εφετείο ποσό, ως και το επιτόκιο, προσέφυγε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Με την από 24 Ιουνίου 1998 και υπ' αριθμ. 409/1998 γνωμοδότηση, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους διευκρίνισε ότι η διοίκηση όφειλε να καταβάλει τόκους 26% από 1^{ης} Ιανουαρίου 1991 έως 13 Μαΐου 1991, και από της τελευταίας ημερομηνίας με επιτόκιο ίσο προς το 85% εκείνου των ομολόγων εξαμήνου διάρκειας. Ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης ενέκρινε την εν λόγω γνωμοδότηση στις 8 Απριλίου 1999. Ένα χρηματικό ένταλμα 11 014 612 δραχμών (5 432 900 δραχμές κεφάλαιο και 5 581 712 τόκοι) εκδόθηκε στο όνομα του προσφεύγοντος, ο οποίος το εισέπραξε στις 4 Μαΐου 1999.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

20. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε υπέρβαση της ευλόγου προθεσμίας, την οποία εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός ευλόγου προθεσμίας, υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Χρονική περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπ' όψη

21. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η χρονική περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπ' όψη, είναι εκείνη η οποία άρχισε με την προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης και έληξε με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

22. Αντιθέτως, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εν λόγω χρονική περίοδος άρχισε στις 29 Αυγούστου 1986, με την εισαγωγή της διοικητικής προσφυγής ενώπιον των αρμοδίων υπουργών, και έληξε στις 4 Μαΐου 1999, με «την εκτέλεση» των αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και του Συμβουλίου της Επικρατείας, ήτοι με την καταβολή των ποσών τα οποία του επιδίκασαν τα εν λόγω δικαστήρια. Παρήλθε επομένως χρονικό διάστημα εννέα ετών, δύο μηνών και είκοσι πέντε ημερών από της κοινοποίησεως της αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου στο Δημόσιο, ενός έτους, επτά μηνών και είκοσι έξι ημερών από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, και ενός έτους και τριών μηνών μετά την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως στο Δημόσιο.

23. Όσον αφορά τον χρόνο ενάρξεως της χρονικής περιόδου, το Δικαστήριο είναι της ίδιας γνώμης με τον προσφεύγοντα. Επισημαίνει ότι, συμφώνως προς τα άρθρα 16 και 17 του Διατάγματος 1266/1972 περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, η εισαγωγή τέτοιου είδους προσφυγής αποτελούσε εν

προκειμένου απαραίτητη προϋπόθεση για το παραδεκτό της δικαστικής προσφυγής. Εξ άλλου, το Δικαστήριο έχει ήδη λάβει υπ' όψη του παρόμοιες προηγούμενες αιτήσεις αποζημιώσεως από τις διοικητικές αρχές και όταν η οικεία εσωτερική νομοθεσία το απαιτούσε, (βλέπε ίδια τις υποθέσεις περί διαρκείας της διαδικασίας, τις οποίες εισήγαγαν οι αιμοφιλικόι οι οποίοι προσεβλήθησαν από τον ιό του AIDS και, μεταξύ άλλων, την απόφαση *Χ. κατά της Γαλλίας* από 31 Μαρτίου 1992, σειρά Α Νο 234-Α).

24. Όσον αφορά τη λήξη της χρονικής περιόδου, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα αρμόδια δικαστήρια επιδίκασαν στον προσφεύγοντα το αιτούμενο ποσό, και ότι έκριναν επίσης όπως το εν λόγω ποσό προσαυξηθεί με τους νόμιμους τόκους, χωρίς να τους προσδιορίσουν αριθμητικά. Η διοίκηση προσέφυγε τότε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους προκειμένου τούτο να διευκρινίσει την ημερομηνία από της οποίας έπρεπε να υπολογισθούν οι εν λόγω τόκοι, καθώς και το ύψος αυτών. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους εξέδωσε τη γνωμοδότησή του, στις 24 Ιουνίου 1998, ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης ενέκρινε την εν λόγω γνωμοδότηση στις 8 Απριλίου 1999, και η πληρωμή έλαβε χώρα στις 4 Μαΐου 1999. Υπό τις συνθήκες αυτές, αυτή ακριβώς η τελευταία ημερομηνία θα έπρεπε να ληφθεί υπ' όψη ως χρόνο λήξης της επίδικης χρονικής περιόδου.

25. Η χρονική περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπ' όψη, διήρκεσε επομένως δώδεκα έτη, οκτώ μήνες και πέντε ημέρες.

Β. Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και εν σχέσει προς τα ορισθέντα από τη νομολογία του κριτήρια, ίδια δε βάσει της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, τις αποφάσεις *Richard κατά της Γαλλίας* από 22 Απριλίου 1998, *Συλλογή Αποφάσεων 1998-II*, σελ. 824, § 57, και *Doustaly κατά της Γαλλίας* από 23 Απριλίου 1998, *Συλλογή 1998-II*, σελ. 857, σελ. 39).

27. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι το Εφετείο Θεσσαλονίκης έκρινε ότι ήταν αναρμόδιο και η καθυστέρηση την οποία επέφερε η εν λόγω διαδικασία επί του συνόλου των διαδικασιών, δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως καταλογιστέα στο Δημόσιο. Η διαδικασία ενώπιον του Εφετείου Αθηνών διεξήχθη εντός λίαν βραχείας προθεσμίας. Όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, τούτη δεν οφειλόταν σε αδράνεια του εν λόγω δικαστηρίου, αλλά στην πολυπλοκότητα της υποθέσεως. Πράγματι, πολλά ήταν τα τεχνικά στοιχεία τα οποία έπρεπε να μελετηθούν και να εκτιμηθούν, και τα οποία απαιτούσαν ιδιαίτερα πολύπλοκους υπολογισμούς. Για τον λόγο αυτό, η συζήτηση ανεβλήθη επανειλημμένως έως ότου ο εισηγητής και το ίδιο το δικαστήριο μπορέσουν να εξοικειωθούν με τη δικογραφία. Λαμβανομένης υπ' όψη της πολυπλοκότητας αυτής, η υπόθεση παραπέμφθηκε σε επταμελές τμήμα. Εν συνεχεία, δύο δικαστές του εν λόγω τμήματος έπρεπε να αντικατασταθούν λόγω προαγωγής τους. Τέλος, ο προσφεύγων δεν υπέστη ζημία συνεπεία της διαρκείας της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι η απόφαση ήταν ευνοϊκή για τον προσφεύγοντα και το οφειλόμενο ποσό του κατεβλήθη, προσαυξημένο με τόκους ισχύοντες για τις συναλλαγές μεταξύ ιδιωτών, οι οποίοι τόκοι είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι του νομίμου επιτοκίου.

28. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ουδόλως συνεισέφερε στην επιμήκυνση της διάρκειας της δικαστικής διαδικασίας. Η αρχική προσφυγή ενώπιον αναρμόδιου δικαστηρίου οφειλόταν σε σύγχυση η οποία δημιουργείται από τις διατάξεις του άρθρου 7 § 3 του Νόμου 1406/1983 σε σχέση με εκείνες του άρθρου 17 § 2 του Διατάγματος 1266/1972 περί αρμοδιότητας των διοικητικών δικαστηρίων επί διαφορών αναφεομένων στο πλαίσιο συμβάσεων διοικητικής φύσεως. Τέλος, το Συμβούλιο της Επικρατείας ανέβαλε δεκατρείς φορές τη συζήτηση και ανέμεινε επί επτά έτη και έξι μήνες να εκδώσει την απόφασή του, παρά το γεγονός ότι ο προσφεύγων είχε καταθέσει, στις 7 Μαρτίου 1991, αίτηση περί κατά προτεραιότητα εκδίκασης της υποθέσεώς του.

29. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαδικασία διήρκεσε δώδεκα έτη, οκτώ μήνες και πέντε ημέρες, εκ των οποίων επτά έτη και έξι μήνες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας όπου αποτέλεσε αντικείμενο δεκατριών αναβολών (για τις οποίες δεν ευθυνόταν ο προσφεύγων) και τούτο, παρά το γεγονός ότι το ίδιο το δικαστήριο δέχθηκε ότι έπρεπε η υπόθεση να εκδικασθεί κατά προτεραιότητα. Όμως, παρόμοια διάρκεια, ακόμα και για υπόθεση σχετικά πολύπλοκη όπως υποστηρίζει η Κυβέρνηση, δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί ως συμβατή με την επιταγή περί ευλόγου προθεσμίας, την οποία εγγυάται το άρθρο 6 § 1. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία εξεδόθη στις 8 Σεπτεμβρίου 1997 και δικαίωσε τον προσφεύγοντα, εκτελέστηκε μόλις στις 4 Μαΐου 1999. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη κρίνει, στις υποθέσεις οι οποίες αφορούσαν τη διάρκεια της διαδικασίας, ότι η εκτέλεση αποφάσεως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» υπό την έννοια του άρθρου 6 (αποφάσεις *Di Pede κατά την Ιταλίας* και *Zappia κατά της Ιταλίας* από 26 Σεπτεμβρίου 1996, *Συλλογή* 1996-IV).

30. Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

31. Συμφώνως προς το άρθρο 41 της Συμβάσεως:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

32. Ο προσφεύγων ζητά 31 500 000 δραχμές για την υλική ζημία και 5 000 000 δραχμές για την ηθική βλάβη που υπέστη. Όσον αφορά την υλική ζημία, υποστηρίζει ότι οι τόκοι τους οποίους εισέπραξε επιπλέον του ποσού το οποίο του επιδίκασε το Εφετείο, δεν επαρκούσαν για την κάλυψη της ζημίας του λόγω του υψηλού ρυθμού του πληθωρισμού στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1986-1999.

33. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων εισέπραξε ποσό προσαυξημένο με τόκους διπλάσιο του ποσού το οποίο είχε αρχικά ζητήσει. Δηλώνει δε ότι προτίθεται να του καταβάλει 2 000 000 δραχμές για υλική ζημία και ηθική βλάβη.

34. Όσον αφορά την υλική ζημία, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση της παραβιάσεως αφορά αποκλειστικά την υπέρβαση της ευλόγου προθεσμίας και ότι μία αποζημίωση επί της βάσεως αυτής δεν δύναται να καλύψει εξ ολοκλήρου την επικαλούμενη ζημία. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 1 000 000 δραχμές εξ αυτής της αιτίας.

35. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, είναι δυνατό να σκεφθούμε ευλόγως ότι η υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας προκάλεσε στον προσφεύγοντα αγωνία και ένταση. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 1 000 000 εξ αυτής της αιτίας.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

36. Ο προσφεύγων ζητά επίσης 1 000 000 δραχμές για δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 2 500 000 δραχμές για αμοιβή του δικηγόρου του ενώπιον του Δικαστηρίου.

37. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, το Δικαστήριο δύναται να επιδικάσει αποζημίωση για έξοδα και δικαστική δαπάνη α) που πραγματοποίησε πραγματικά και υποχρεωτικά το αδικηθέν μέρος προς πρόληψη ή επανόρθωση παραβιάσεως της Συμβάσεως στην εσωτερική έννομη τάξη και β) το ύψος των οποίων είναι εύλογο. Επίσης, η δικαστική δαπάνη είναι εισπρακτέα μόνο στο βαθμό που αναφέρεται στη διαπιστωθείσα παραβίαση (απόφαση *Van de Hurk κατά της Ολλανδίας* από 19 Απριλίου 1994, σειρά A No 288, § 66).

38. Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, η αιτούμενη δικαστική δαπάνη δεν είναι εισπρακτέα διότι δεν αναφέρεται στην παραβίαση του άρθρου 6 § 1. Όσον αφορά την αμοιβή του δικηγόρου, το Δικαστήριο, αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, επιδικάζει στον προσφεύγοντα 1 000 000 δραχμές.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

39. Σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία διαθέτει το Δικαστήριο, το ισχύον στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως νόμιμο επιτόκιο είναι 6% ετησίως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Ορίζει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

2. *Ορίζει*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ:

- i. 1 000 000 δραχμές, για υλική ζημία
- ii. 1 000 000 δραχμές, για ηθική βλάβη
- iii. 1 000 000 δραχμές, για έξοδα και δικαστική δαπάνη

β) ότι τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με απλό τόκο 6% ετησίως από της εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι της καταβολής τους.

3. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δίκαιας ικανοποιήσεως ως προς το υπόλοιπο ποσό.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, και εν συνεχεία γνωστοποιήθηκε εγγράφως στις 12 Απριλίου 2001 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή δυσανάγνωστη]

Erik FRIBERGH

Γραμματέας

[υπογραφή δυσανάγνωστη]

Andrès BAKA

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 03-09-2001.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ